

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1073

מסכת נדה נ"ג - נ"ט ♦ סופרים י"ד, ג' - י"ד, ט'

בס"ד, י"ז כסלו תש"פ

השבוע בגליון

- ♦ ברכת בשמים על ניחוח עשן מקטרת
- ♦ עיקר הריח הטוב להסתיר את הריח הרע
- ♦ התקופות השונות בתולדות הכותים

♦ תחושת שובע שפגה בעיצומה של ברכת המזון

- ♦ ברכה אחרונה על ריח טוב
- ♦ הנאת הריח מתפוגגת מיד
- ♦ ברכת המזון לאחר ההנאה או תוך כדי ההנאה

דבר העורך

3 שבועות

המסע עומד להסתיים, ומיד להתחיל מחדש. **מרוחק** נשמעים הדי השיירה הענקית, הפוסעת זה למעלה משבע שנים. פסגת ההר כבר נצפית, על ראשה עמלים הפועלים להכין את סעודת הסיום, לכבוד האורחים החשובים, אשר חזרו אל המקום ממנו יצאו, כדי לצאת ממנו שוב. אתה מביט בהם, בלומדי הדף היומי, ואתה יודע, בכל ישותך, כי בכל אחד מהם טמון כח רצון עז, לצעוד עוד יום, עוד שבוע, עוד חודש, עוד פרק ועוד מסכת. **כח** הרצון הוא סגולתנו וסוד קיומנו. **השבוע** נקבץ מספר מכתבים מעניינים.

כולם יכולים

לכבוד מאורות הדף היומי:
הנני נכד של תלמיד חכם גדול מבני ברק, שרבים באים להיוועץ עמו.

דף נא/ב לאתווי ריחני

ברכה אחרונה על ריח טוב

שני סוגי ברכות יש, ברכת המצוות וברכת הנהנין. ברכות המצוות, הן ברכות אשר נקבעו לברכה על קיום מצווה, וברכות הנהנין, כשמן כן הן, ברכות אשר נקבעו לברכה בעת שאדם נהנה מן העולם הזה, אוכל, שותה ומריח. כאשר אדם מריח בשמים, הוא מברך "ברוך אתה ה'... בורא מיני בשמים".

הנאה שיש בה כילוי: אכן, ברכות הריח הן בכלל ברכות הנהנין, אולם יש בהן חידוש מיוחד. ביתר החפצים שעליהם מברכים ברכות הנהנין, האדם הנהנה מכלה את החפץ בעת הנאתו, לעומת זאת המריח מותיר את הבשמים על ריחם כמות שהם, ולפיכך הגמרא (ברכות מג/ב) נזקקת ללמוד מפסוק מיוחד שיש לברך על הנאת ריח טוב - "מנין שמברכין על הריח שנאמר כל הנשמה תהלל י-ה, איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומר זה הריח". אלמלא הפסוק, היינו סוברים, כי דווקא האוכל והשותה בלא ברכה עובר על איסור, כמאמר הגמרא (ברכות לה/א) "אסור לו לאדם להנות מן העולם הזה בלא ברכה", ברם, הנאת הריח אינה זוקקת ברכה, מפני שהנהנה אינו מחסר מאומה (חידושי רבי אלעזר משה הורביץ, ברכות מג/ב). ומדוע באמת ברכת הנהנין היא על הנאה שיש בה כילוי, מפני שחיוב ברכת הנהנין נלמד מ...איסור מעילה בהקדש (ברכות לה/א), ומאחר שמעילה בהקדש אינה אלא כאשר החפץ נפגם על ידי המעילה בדבר שיש בו פגם (עיי מעילה יט/א), גם בברכת הנהנין יש צורך בהנאה שיש בה כילוי.

בגמרתנו מבואר, כי קיים הבדל נוסף בין ברכת האוכל לבין ברכת הריח. על האוכל אנו מברכים לפני האכילה וכמו כן לאחר האכילה, ברכת המזון, ברכה אחרונה וברכה מעין שלש, אך לאחר סיום הרחת בשמים אין מברכים מאומה. מדוע?

רש"י (ד"ה "ריחני") מנמק זאת בכך, שהרחה היא "הנאה מועטת", שאין בה כדי להזקיק את המריח לברך ברכה אחרונה. ואילו בשם "כלבו" מובא ביאור אחר, מרתק (מובא במג"א בריש סי' רט"ז, ובט"ז שם הבין שזהו גם טעמו של רש"י ועיי"ש בפמ"ג).

צעילוי נשמת

הר"ר **משה אהרן וינרוט** ז"ל
 ב"ר מרדכי אליעזר ז"ל
 נלב"ע שב"ק כ' בכסלו תשע"א
תנצב"ה
 הונצח ע"י משפחתו שיחיו

צעילוי נשמת

הרה"ח ר' **מאיר ברסלויער** ז"ל
 בן הרב מנחם מנדל זצ"ל נלב"ע י"ט בכסלו תשמ"ד
 וזוגתו מרת **בלומה רבקה** ע"ה
 בת הר"ר מנחם ראובן ז"ל נלב"ע י"ז בכסלו תשנ"ח
תנצב"ה
 הונצחו ע"י בנם ידידנו
 הר"ר **חיים דוד ברסלויער** ומשפ' שיחיו - רמת גן

צעילוי נשמת

הר"ר **פנחס יוסף איצקוביץ** ז"ל
 ב"ר אברהם ז"ל
 נלב"ע ט"ז בכסלו תשנ"ט
תנצב"ה

לעילוי נשמת

ר' **יעקב מנחם אדורם** ז"ל ב"ר בן-ציון וגיטל פרידמן הי"ד
 נלב"ע כ"א בכסלו תשס"ג **תנצב"ה**
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

הנאת הריח מתפוגגת מיד: במשנה (ברכות נא/ב, וראה ברכות נג/ו ו"שולחן ערוך" או"ח סי' ק"פ סעי' ה') מבואר, כי ברכה אחרונה שלאחר אכילת מזון ניתן לברך אך ורק כל עוד המזון לא התעכל במעי האוכל (ראה ברכות נג/ב), היינו: שהסודע עדיין אינו רעב, מחמת השפעת האכילה האחרונה. האם חשבנו אי פעם, מה הוא זמן עיכולו של הריח? ככל הנראה שלא, מפני שהגדרה זו אינה קיימת במציאות, ההנאה מן הריח היא ברגע הרחתו בלבד, אף לא רגע אחד לאחר מכן. משכך, ייקל עלינו להגיע למסקנה, כי אין מברכים על הבשמים לאחר הרחתם, מפני שעם תום הרחתם חלפה השפעתם ולא נותר רושם שניתן להחיל עליו את הברכה האחרונה...

לכשנתבונן היטב בדבריו של ה"כלבו", כתב ה"חזון איש" זצ"ל (או"ח סי' כ"ח ס"ק ד'), נבחין, כי מתוכם עולה מסקנה המכריעה חקירה רבתי שהסתפקו בה גדולי עולם, כלהלן.

ברכת המזון לאחר ההנאה או תוך כדי ההנאה: לאחר שהתוודענו לכך, שכל עוד המזון מתעכל במעיים ניתן לברך עליו ברכה אחרונה, ולאחר עיכולו כבר אין אפשרות לברך ברכה אחרונה, יש לברר את גדריה של הברכה שלאחר המזון. האם עיקרה הוא ברכה לאחר ההנאה, אדם שנהנה מעולמו של הקב"ה מודה לו על כך עם סיום ההנאה, כפי שהעולה לתורה מברך עם סיום עלייתו לתורה, או שמא ברכת האכילה אינה **לאחר** ההנאה, אלא בעיצומה של ההנאה, האדם אכל שבע ודשן, ובעודו חש את השובע במעיו, הוא מודה לזן את העולם כולו.

תחושת שובע שפגה בעיצומה של ברכת המזון: ההשלכה ההלכתית הנובעת מספק זה היא, לגבי אדם אשר התחיל לברך לאחר האוכל, ותוך כדי הברכה חלף הזמן הראוי לברכת המזון, שהרי אין מברכים על האוכל, עם תום השפעתו על גוף האדם, כמבואר לעיל. לפי הצד הראשון, הוא רשאי להמשיך לברך, שהרי מהותה של ברכת המזון היא ברכה **לאחר** ההנאה. אולם, אם ברכת המזון נתקנה לברכה בשעת ההנאה, טרם סיומה, אין מקום להמשיך לברך כאשר ההנאה חלפה לה.

דברי ה"כלבו" מכריעים באופן ברור כצד השני. שהנה, אם ברכת הנהנין היא כברכת התורה, שיש לברכה מיד עם סיום ההנאה, מדוע, אם כן, אין מברכים ברכה אחרונה על בשמים, זה עתה סיימת להריח, ברך את אלוקיך, כפי שהעולה לתורה עושה. אין זאת, אלא שה"כלבו" סובר, כי ברכת הנהנין שונה מברכת המצוות, ואין מברכים ברכה אחרונה, אלא בשעה שההנאה מתקיימת בגוף.

עם זאת, ה"חזון איש" זצ"ל, תוהה על שיטת ה"כלבו" ממעשה אבותינו במדבר, אשר בירכו על המן שירד להם משמים - כנאמר (ברכות מח/ב): "משה תיקן לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם מן" - , אף על פי שהוא לא התעכל כלל במעיהם, אלא "היה נבלע באברים" (יומא עה/ב), ותחושת הנאתו היתה כהנאת הריח שאין בה עיכול.

מעניין לציין, כי אחד מתלמידי החזו"א סיפר, כי ה"חזון איש" זצ"ל אמר בסוף ימיו, כי הוכחתו ניתנת לערעור, מפני שיתכן שכוונת חז"ל "היה נבלע באברים" היא, שהמזון התעכל במעיהם אך לא היה בו פסולת שהגוף נדרש להפריד מן האוכל, וממילא, אין כל עילה לכך שלא יברכו ברכת המזון על המן (ספר "חדוותא דשמעתא" בשם הגר" ברטלר) [בספר הערות למסכת יומא עה: משיעורי הגרי"ש אלישיב זצ"ל העיר על דברי החזו"א, כי אף אם המן לא התעכל, עדיין אינו דומה לריח, מפני שסוף סוף האדם שאכל את המן שבע].

לריח אין שיעור: טרם סיום, נחזור לנושא שעסקנו בו בתחילה, מדוע אין מברכים ברכה אחרונה על הרחת בשמים. ה"אור שמח" זצ"ל (הל' ברכות פ"א) מבאר באופן נפלא את ההבדל בין מאכלים לבין ריחות. הרי כל ברכה אחרונה נתקנה עם השיעור הראוי לה, על שתיית רביעית משקה מברכים ברכה אחרונה [על מים - ברכת בורא נפשות ועל יין - ברכת על הגפן], השותה פחות מכך אינו מברך, על אכילת כזית מברכים ברכה אחרונה [על מזונות ועל שבעת המינים - ברכה מעין שלש, על לחם - ברכת המזון, ועל שאר מאכלים - בורא נפשות]. מעתה, מובן היטב מדוע לא תוקנה ברכה אחרונה לריח, שהרי לריח אין שיעור... ("שולחן ערוך" או"ח סי' ר"י שמסתפק לגבי שתיית כזית).

דף נא/ב ויש שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו

ברכת "שהחינו וקיימנו" על ריח טוב

במאמר הקודם עסקנו בכך שאין מברכים ברכה אחרונה על בשמים.

נשוב לתחילת ההרחה. אין חולק על כך כי יש לברך ברכה ראשונה לפני הרחת בשמים, אך עדיין לא הושלם הדמיון בין כל ברכות הנהנין. כידוע, כאשר אדם עומד לאכול פרי חדש שלא

באחד מימי הקיץ הלוהטים, שהיתי בבית סבי שליט"א, ונקישות נשמעו מן הדלת. על המפתח עמד יהודי שעל פי חזונו נראה היה כי דבר מה דחוף לו אל הרב.

- **במה** אפשר לעזור?

- **אני** רוצה לשאול שאלה את כבוד הרב.

הוא נכנס פנימה.

- **הרב**. מגיד השיעור שלנו בדף היומי, אמר לנו חידוש בשמו של הרב, ויש לי שאלה, הרי...

לשוני כמעט נעתקה. נוכחתי באותו מעמד, עד כמה גדולה השפעתו של הדף היומי על אנשים מכל שדרות הציבור, עד שטרח לבוא בצהרי יום חם כדי לשאול שאלה.

עלו והצליחו והתברכו משמים.

א. י. ש.

אף פעם לא מאוחר

לכבוד

בית מאורות הדף היומי

יישר כח...

בבחרתי למדתי בישיבת תפוח. שם הכרתי יהודי שהיה רחוק מכל קשר עם לימוד תורה.

יום אחד הוא קיבל על עצמו להתחיל ללמוד ש"ס, היה זה בהיותו בגיל שמונים! פניו החלו להאיר, הוא הפך לאיש אחר. כאשר היה פוגש תלמיד מתלמידי הישיבה, היה משוחח עמו בענייני תלמודו, ובעוד בעבר קירבתו לתורה באה לידי ביטוי ברכישת עליה לתורה לרב בית הכנסת לזכות הצלחתה של קבוצת ספורט... עתה התחיל באמת ליהנות מדברי תורה.

לאחר תקופה הוא עבר לפתח תקווה, ובהגיעו לגיל שמונים ושלוש ומחצה, זכה לסיים את הש"ס, וערך סעודה בבית הכנסת.

חזקו ואמצו

משה ש.

בני ברק

תודה רבה לתולה המודעה

לכבוד

מערכת מאורות הדף היומי

אחר הברכה...

יש באמתחתי מילים ספורות.

בתחילת מחזור הדף היומי, יצאתי מבית הכנסת אחרי תפילת ערבית ומודעה קטנה צדה את עיני: מי שהתחיל ללמוד דף היומי לפני שבע וחצי שנים, עושה כעת סיום הש"ס!!!

המילים רעמו בכל חדרי ליבי. מה איתך? שאלתי את עצמי. איך רוצה לגמור את הש"ס? הרי זו השאיפה של כל יהודי. הפכתי בראשי בדברים בארוחת הערב וקיבלתי על עצמי להתחיל ללמוד דף יומי.

מיד לאחר ברכת המזון נטלתי גמרא מסכת ברכות, הלכתי לבית הכנסת, והתחלתי ללמוד מסכת ברכות.
ברוך ה', אף על פי שלפעמים התגלעו קשיים, הצלחתי לעמוד בכך. ה' עדי, כי מיני אז, נער הייתי וגם זקנתי, הרבה הרפתקאות חלפו עלי, ועתה אני עומד ביחד עם כולם, בשמחה גדולה ובגאווה, לקראת סיום הש"ס, ומבקש לומר בקול גדול לאלמוני תולה המודעה הקטנה היא:

תודה רבה!

בברכת ישר כח

ב.י.

מגיד השיעור הצעיר ביותר

ומכאן לידיעה אחת מתוך לקט ידיעות מעניינות בנושא הדף היומי ששיגר לנו קורא נאמן מירושלים, הרב ז. ג. שליט"א.
"מלבד שניחן בכשרונות נפלאים, היה רבי גדליה שור מבורך בצמאון תוסס לתורה, ובשילוב עם התמדה הולכת וגוברת ספג בקרבו את עושר ידיעותיו בש"ס ובפוסקים. כשהכריזו בכנסיה הגדולה הראשונה, על תקנת הדף היומי, והוא בן י"ב שנה, הצטרף ללומדי ה"דף" ביצבור, נוסף לשיעוריו הקבועים.

אכלו תקופה ארוכה, הוא מברך "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". האם יש לנהוג כן גם לגבי בשמים?

ה"מגן אברהם" (או"ח סי' רט"ז ס"ק א') כותב בשם ה"לחם חמודות", כי טעמו של רש"י, הנזכר בהרחבה במאמר הקודם, ישמש גם להסבר מדוע אין מברכים שהחיינו על הריח - ההרחה היא הנאה מועטת. כמו כן הוא מוסיף, כי רוב הבשמים מתקיימים במשך כל השנה, וממילא, אין לברך עליהם "שהחיינו".

הריח - הנאה רוחנית: אכן, לגבי בשמים חדשים הפוסקים נחלקו, יש מהם הסוברים (שו"ת "שבות יעקב" ח"ב סי' ל"ז ופוסקים נוספים המובאים בשע"ת ריש סי' רט"ז) כי יש לברך עליהם "שהחיינו", אך נהגו שלא לברך (עיי"ש וב"משנה ברורה" סי' רכ"ה ס"ק ט"ז). בעל התוספות יום טוב מביא הסבר מיוחד מדוע אין מברכים "שהחיינו" על בשמים, בשם ידידו "רבי משה לוי דיין" - ברכת הריח נלמדת באסמכתא מן הפסוק (תהילים קנ"ו) "כל הנשמה תהלל י-ה". לאחר שהנאה זו קרובה יותר לחלק הרוחני המתייחס לנשמה, האם ניתן לומר עליה "שהחיינו וקיימנו והגיענו..." הרי הנשמה היא נצחית, חיה מאז ולתמיד וקיימת לנצח... ("דברי חמודות", ברכות פ"ו אות ק"כ).

ומכאן, לריח שאפילו ברכה ראשונה אין מברכים עליו, הסיגרות והמקטרת.

היום ברור לכולם כי יש לעשות הכל כדי לבער את תופעת העישון. לפני מאות שנים ה"מגן אברהם" (או"ח סי' ר"י ס"ק ט') הסתפק, אם עישון מקטרת ועישון סיגרות מחייב ברכה ראשונה. הספק מבוסס על כך, שאדם הטועם מאכל ופולט אותו אינו מברך עליו ("שולחן ערוך" שם סעי' ז), כמו כן המעשן שואף את העשן ופולט אותו. מאידך, הרי העישון דומה לפעולת הרחה, וכפי שמברכים על בשמים יש לברך על הריח. זאת ועוד, 'מיטיבי עישון' מתארים תחושת שובע לאחר העישון. ה"מגן אברהם" מסתפק בדבר, אך הוא אינו מפרט איזו ברכה לדעתו, היה מן הראוי לברך, אם אכן צריך לברך.

להלכה, ה"משנה ברורה" (שם ס"ק י"ז) כותב: "והאחרונים החליטו בפשיטות, שאין לברך על עישון הטאב"ק הזה".

ברכת בשמים על ניחוח עשן מקטרת: השאלה המתעוררת היא, תינח ברכת אכילה אין על עישון טבק, אך רבים מאיתנו יכולים להעיד, כי ניחוח נפלא התפשט בקרבם, בעת שבעל מקטרת, היודע דבר או שניים על סוגי טבק, הצית אש במקטרתו, והפיץ סביבותיו ענני עשן ריחניים. מדוע אין מברכים ברכת "בורא מיני בשמים" על העישון?

עיקר הריח הטוב להסתיר את הריח הרע: בעל ה"ערוך השולחן" (או"ח סי' רט"ז סעי' ד') משיב: "דידוע שעיקר דבר זה לא נעשה בשביל ריחו הטוב, ואדרבה הוא חזק ומר עד שיש הרבה בני אדם, וביחוד נשים שאין יכולין לסבול כלל הריח הזה, והוא נעשה תחלתו לרפואת האציטמוכא ולביטול מחשבות ולבלות העת, ולכן גם אם יש שמערב בו ריח טוב אין כוונתו בשביל הריח הטוב אלא לגרש הריח החזק והמר של הטאב"ק והוא כבשמים של בית הכסא שאין מברכין עליו". כלומר, ריח טוב שהותז באויר ועיקר מטרתו היא לכסות על ריחות רעים, אין מברכים עליו, רק ריח טוב שניחוחו הופץ להתבשם בו, ראוי לברכת בורא מיני בשמים, והגדרה זו אינה מתקיימת בריח המשולב בעשן המקטרת.

דף נז/א ואע"ג דמדברנן הוא, כיון דכתיבא מזהר זהירי ביה

התקופות השונות בתולדות הכותים

סוגיית מעמדם של הכותים נידונה בסוגיות שונות בתלמוד, כמו גם בגמרתנו, והדיון בעניינם נחתם בתקופת ראשוני האמוראים, רבי אמי ורבי אסי (חולין ו/א): "עשאום נכרים גמורים". עוד קודם לכן אנו מוצאים, כי התנאים נחלקו במעמדם ההלכתי של הכותים (עיי' קידושין עה/ב - עו/א, עבודה זרה כו/ב ועוד). בשורות הבאות נתחקה אחר התהליך ההיסטורי אשר הוביל את הכותים לשפל המדרגה.

הכותים גרי צדק: הכותים היו נוכרים שהתגיירו והצטרפו לעם ישראל, לאחר שהקב"ה שילח בם דובים ואריות (ראה מלכים ב' יז/כה). התנאים נחלקו אם מפחד עשו כן, וממילא, גירותם לא חלה כלל, או שהם הצטרפו לעם ישראל מתוך הכרה בצדקת הדת היהודית. להלכה נפסק כי הם גרי אמת, ובשעה שקיבלו על עצמם דת ישראל, עשו כן בלב שלם.

לאחר מכן הכותים הדרדרו ומשום כך, סוגיות רבות בתלמוד הוקדשו לברור, באלו הלכות ודינים הכותים נאמנים.

ותן חלקנו דרך חדשה ללימוד שלך

לא בכל יום אפשר לצאת למסע חדש, מההתחלה. בימים אלו סיימו אלפי לומדי "ותן חלקנו" מחדש ללימוד יומיומי של 12 שנים!... החלו את סבב לימוד הש"ס, יחד עם קטעי גמרא, הלכה והגות חדשים. זוהי ההזדמנות שלך לקבוע 'עיתים לתורה'. למודים כמה דקות חוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד < 3029 * נכשיו

חודש ראשון התנסות חינם

בסוגייתנו מבואר, כי הכותים האמינו בהלכות ובדינים שתוקנו על ידי חכמים, ובלבד שהלכות אלו מופיעות בתנ"ך, וכגון, חכמים תקנו שיש לציין את הקברים, כדי שהכהנים לא ייכשלו וייטמאו מהם, והכותים קיבלו תקנה זו מפני שהיא מוזכרת בנביא.

ידיעה זו מערערת על המקובל, כי הכותים מאמינים בחמשה חומשי תורה בלבד והם כופרים גם בכל ספרי הנביאים, למעט בספר יהושע. רבי יעקב מעמדין, הלא הוא היעב"ץ, בהגותו לסוגייתנו, מצביע על שינוי זה, ולפיכך הוא מסיק, כי הדעה המקובלת השתרשה מספרי חול, אך לאמיתו של דבר, הכותים האמינו גם בספרי הנביאים.

ברם, המגיה על הגהות היעב"ץ תמה וכתב, כי אינו יודע מדוע היעב"ץ ייחס הנחה זו לספרי חול, אחר שהתנאים נחלקו בדבר (חולין ד/א), אם הכותים שמרו דווקא על הכתוב בתורה, או קיימו גם חלק ממצוות מדרבנן והיו בהן "זהירים ביותר".

מה, איפוא, אירע לכותים?

פתרון למבוכה זה נמצא בכתביו של רבי טוביה יהודה טביומי זצ"ל, אשר מוכיח, כי קורותיהם של הכותים מחולקים לשלש תקופות. כאשר הם התגיירו, הם קיבלו על עצמם תורה ומצוות במלואן. בתקופת התנאים מצבם התדרדר, עד שהם כפרו בחלקים נרחבים מן התורה, ועל תקופה זו נסובים הדיונים בתלמוד, לגבי נאמנותם של הכותים בהלכות שונות. בימי רבי אמי ורבי אסי החלה התקופה השלישית (עיי' חולין סס). בירושלמי (עבודה זרה פ"ה הל' ד') מסופר, כי הם נסכו את יינם לעבודה זרה, ובאותה תקופה רבי אבהו נשאל על ידי כותי: "אבותיכם היו מסתפקין בשלנו, אתם מפני מה אינכם מסתפקים ממנו", היינו: מדוע אתם מחמירים במגעכם עמנו, יותר מאבותיכם. רבי אבהו השיב לו: "אבותיכם לא קלקלו מעשיהם, אתם קלקלתם מעשיכם" (טל אורות ח"ג עמ' ק"כ). או אז קבעו, כי אין הבדל בין כותי לבין נוכרי.

מעניין לציין, כי בסוגייתנו טמון פרט נוסף על הכותים. הגמרא עוסקת בכהן, שרש"י מפרש כי הוא כהן כותי. כיצד יתכן שכותי, שהוא גר, יהא כהן, הרי הכהונה עוברת מאב לבן מיני אהרן הכהן. **כהן כותי**: בספר מלכים (שם כז) נאמר, כי מלך אשור הביא כהנים אל הכותים כדי להורות להם הלכות ודינים. יתכן, כי צאצאיהם נותרו בין הכותים וברבות הימים הם נהגו כמעשיהם. כך נוצר 'כהן כותי' (תוי"ט ולחם שמיר כאן, ועיי' קידושין עה/ב שלדעת התנאים שכותים גרי אמת, כהנים אלו היו כשרים).

כשהגיע לגיל ט"ו שנה, כבר היה אומר ברכים את

שיעור ה"דף היומי" בטוב טעם ודעת.

כשביקר באמריקה הגאון רבי מאיר שפירא

זצ"ל, גאב"ד לובלין, והם התוודעו זה לזה, העיד

בהתפעלות כי הוא בעל הראש הטוב ביותר שניתן

למצוא באמריקה.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ר: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

לעילוי נשמת

הרב יחזקאל הרטמן ז"ל

ב"ר שלום ז"ל

נלב"ע י"ח בכסלו תשל"ז

תנצב"ה

לעילוי נשמת

מרת מאלה קייזמן MALA KAZMAN ע"ה
ב"ר חיים זאב ז"ל נלב"ע י"ז בכסלו

תנצב"ה

הונצחה ע"י משפחת ריישר ה"י"
The Reischer family - ארה"ב

**"באוטובוס,
בדרך לעבודה,
תענוג!"**

**2 משניות ביום וכל היום
נראה אחרת.**

**כולם מצטרפים
מה איתך?**

לקבלת ספרון חודשי ראשון הינם

מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

